

24 d'octubre, Dia de les Nacions Unides

El Dia de les Nacions Unides, el 24 d'octubre, marca la data en què va entrar en vigor la Carta de les Nacions Unides a l'any 1945. Amb la ratificació per part de tots els països membres, les Nacions Unides van néixer oficialment.

Fa 78 anys que el document fundacional de les Nacions Unides va veure la llum, i des de llavors l'organització ha fet un llarg recorregut per treure sempre el millor de la humanitat. Actualment, no hi ha cap altra organització mundial amb la legitimitat, el poder de convocatòria i l'impacte normatiu que té les Nacions Unides. Aquest projecte col·lectiu –que inclou totes les persones del planeta de manera directa o indirecta– permet donar esperances per a la construcció d'un món millor, centrant-se a materialitzar el futur pròsper al que tots aspirem.

Al panorama contemporani, l'esperit fundacional dels països que van crear l'organització s'ha perdut gairebé per complet. És més urgent que mai que tots els governs i pobles s'uneixin per complir les premisses de les Nacions Unides, ja que el patiment humà en algunes parts del món és incommensurable. Aquest dia assenyalat ens ofereix una oportunitat anual per reflexionar sobre

les problemàtiques globals, ampliar l'agenda comuna de totes les nacions i reafirmar els propòsits de la Carta de l'ONU que ens han guiat durant les darreres dècades.

Malauradament, les circumstàncies actuals de l'ordre mundial ens indiquen que, malgrat els esforços duts a terme, encara queda molta feina per fer. Els països i les seves poblacions s'enfronten a crisis econòmiques, tensions polítiques, conflictes armats, degradació climàtica, desastres naturals, i violacions de drets humans, entre moltes altres amenaces per a la convivència, la pau i la prosperitat internacionals. Aquí és on el *multilateralisme* juga un paper clau, especialment quan es tracta de promoure el desenvolupament sostenible i de cercar un millor futur per al planeta que habitem.

Tot i que el multilateralisme ha estat una eina àmpliament usada i reeixida en el sistema de les

Nacions Unides, està experimentant una creixent manca de suport i certa desconfiança per part de diversos governs. El multilateralisme s'enfronta a una crisi a causa de l'apogeu del proteccionisme, l'augment dels reptes que enfronta la cooperació internacional i l'absència d'un compromís real per part dels governs de tot el món. Aquests obstacles dissuadeixen la comunitat internacional d'unir forces per resoldre desafiaments complexos, que afecten directament la vida dels més vulnerables. Tot i això, encara hi ha fermes creients del multilateralisme, que defensen que les plataformes com les Nacions Unides són les úniques vies que poden marcar una veritable diferència en les decisions que modelen i influeixen en el sistema internacional.

S'ha demostrat incomputables vegades que la cooperació i la col·laboració són els mitjans més apropiats per promoure de manera efectiva els interessos nacionals i col·lectius. Els països que opten per seguir una línia d'actuació individual, al marge del bé comú, acaben per socavar l'ordre global i les esperances de crear un món més pròsper, sostenible i pacífic per a tots. Com va dir l'exsecretari general de les Nacions Unides Ban Ki-Moon: “Es necessiten mesures audaces per restablir la confiança en el multilateralisme”.

Per això, la *Cimera del Futur* –planificada per als dies 22 i 23 de setembre del 2024– és l'oportunitat perfecta per fomentar la cooperació quan es tracta d'enfrontar reptes crítics i abordar les bretxes a la governança global. Amb l'objectiu de reafirmar els compromisos existents, incloent les bases de la Carta de Nacions Unides, una de les missions de la Cimera del Futur és revitalitzar el sistema multilateral actual en decadència i maximitzar l'impacte positiu que tenen les accions de les Nacions Unides a la vida de les persones.

Les grans crisis mundials dels darrers anys han posat a prova les institucions internacionals. La unitat al voltant dels nostres principis i objectius comuns és urgent i crucial per resoldre les deficiències del sistema. Davant d'aquestes circumstàncies, els Estats Membres es reuniran a la Cimera del Futur per estudiar la millor manera d'establir les bases per a una cooperació mundial més eficaç que es pugui sobreposar als reptes actuals i a les amenaces que s'entreveuen a l'horitzó més proper. A la Cimera, els caps d'Estat i de Govern acordaran un Pacte de Futur orientat a l'acció, que impulsarà una solidaritat mundial més gran envers les generacions actuals i futures. Aquest esdeveniment sense precedents permetrà forjar un nou consens mundial sobre com preparar-nos per a un futur ple de riscos, però també d'oportunitats.

Tota la feina que s'ha fet des de l'elaboració de l'Agenda 2030 l'any 2015, passant per la Declaració del 75è aniversari de les Nacions Unides el 2020, la presentació de la nostra Agenda Comuna del Secretari General Antonio Guterres el 2021, fins a la Címera de els ODS el mes de setembre passat servirà per treure el màxim profit de les negociacions intergovernamentals i enfortir una aliança global entre totes les nacions.

Adicionalment, els *Objectius de Desenvolupament Sostenible* (ODS) adoptats per les Nacions Unides el 2015 contenen l'agenda global més ambiciosa aprovada per la comunitat internacional per mobilitzar l'acció col·lectiva al voltant de fites comunes. Els 17 Objectius proporcionen un mapa de ruta valuós per articular la formulació de polítiques mundials, proposant lluitar contra la pobresa extrema i integrant tres dimensions essencials del desenvolupament sostenible:

l'econòmica, la social i l'ambiental, sense deixar ningú enrere. Tanmateix, l'arquitectura complexa sota la qual s'han dissenyat, les seves limitacions tècniques i les crítiques fundades de la comunitat internacional generen obstacles importants perquè aquesta nova agenda pugui assolir els objectius previstos.

Si analitzem els ODS utilitzant una visió crítica, es pot observar que nombrosos objectius es basen només en retòrica, tenint problemes molt seriosos en la viabilitat dels indicadors aprovats. La incoherència tècnica que els caracteritza fa que siguin de compliment impossible a molts països, com per exemple en aquells que són signataris d'acords pacífics mentre ocupen els primers llocs a les llistes mundials de venedors d'armes, o els que no adopten polítiques sostenibles perquè segueixen negant l'existència del canvi climàtic.

El camino de la Cumbre del Futuro

2015

**Agenda
2030**

2020

**Declaración
ONU75**

2021

**Nuestra
Agenda
Común**

2023

**Cumbre
de los ODS**

2022-2024

**Cumbre del
Futuro**

2024

**Pacto de
Futuro**

El fet que diversos membres de les Nacions Unides subscriguin els ODS i afirmen treballar per complir-los quan no han signat ni ratificat importants tractats internacionals englobats a l'Agenda 2030 és extremadament contraproductiu. A això se li afegeix la feblesa i la imprecisió del vocabulari dels mateixos ODS, que exalta el seu caràcter voluntari i facilita l'incompliment per part dels estats. Un altre problema es troba en les contradiccions en què cauen diversos objectius, com passa amb l'Objectiu 1 que parla «d'erradicar la pobresa en totes les seves formes al món», mentre que la seva Meta 1.2 recull la voluntat de «...reduir a menys de la meitat la proporció d'homes, dones i nens de totes les edats que viuen en pobresa...». Erradicar la pobresa en totes les seves formes encara és una aspiració idealista amb la qual la comunitat internacional només pot somiar, de manera que els esforços haurien de dedicar-se a objectius més tangibles i viables com algunes de les metes especificades.

Com bé assenyala l'economista nord-americà William Easterly, «els ODS mantenen la tradició d'acords utòpics promoguts per l'ONU, però sense responsabilitats precises, cosa que en facilita l'incompliment». Si hi afegim les disfuncionalitats amb què van ser dissenyats i el fet que no són acords jurídicament vinculants, s'entén l'escepticisme present en diversos sectors

Finalment, es critica també la visió occidentalista i esbiaixada que els ODS projecten en considerar que

tots els avenços estan “sota el lideratge dels països desenvolupats”, considerant-los un model a seguir i imitar per als països en vies de desenvolupament. És innegable que gran part de les pautes de producció i de consum del nord global són un model d'insostenibilitat, responsables d'un percentatge molt elevat de la contaminació i destrucció de la biodiversitat a nivell mundial. Per aquests motius hi ha d'haver més mecanismes de transparència, de rendició de comptes i de respecte a estàndards bàsics per complir amb la missió d'aconseguir què el sistema sigui el més democràtic possible.

El dia d'avui ens convida a celebrar totes les fites aconseguides gràcies a la voluntat de les persones que han dedicat els seus esforços al projecte de les Nacions Unides, però no podem passar per alt els punts a millorar respecte a les accions de l'organització. Adoptar una visió revisionista sobre les estratègies i els posicionaments recents de l'ONU és necessari per fer que aquesta institució conservi la seva legitimitat i pugui continuar sent rellevant i exitosa en tots els àmbits.

Als episodis crítics de la política internacional és fàcil caure en contradiccions, alimentant les divisions en comptes d'optar per una via d'actuació articulada i consensuada. Les Nacions Unides s'han vist superades pels interessos nacionals i les estratègies individualistes d'alguns estats en nombroses ocasions, els quals han bloquejat qualsevol resposta o ajuda que pogués proporcionar

l'organització. Tot i fer grans esforços per mantenir la població mundial allunyada dels perills i amenaces en pro de la seguretat col·lectiva, l'ONU ha fracassat diverses vegades a l'hora de posar en pràctica els mecanismes corresponents de sancions, restriccions comercials i financeres i/o mesures d'aïllament diplomàtic.

Els problemes ètnics, polítics, econòmics, socials i ambientals del món contemporani exigeixen solucions específicament dissenyades per a cada realitat. Malauradament, s'ha evidenciat que darrerament les Nacions Unides tendeixen a proporcionar respostes sistèmiques que no corresponen a les realitats específiques on s'apliquen. Això és degut a un desconeixement dels elements estructurals i contextuals que condicionen aquestes problemàtiques, i que alhora compliquen la recerca d'una solució que beneficiï totes les parts afectades.

Finalment, és clau identificar els reptes a què les Nacions Unides s'enfrontarà en els propers temps, i quines amenaces poden minar el paper de l'organització en un futur no gaire llunyà. Podem assenyalar tres reptes principals per a l'ONU: (1) l'abundància de recursos financers, (2) la presència de voluntat política i (3) el reconeixement del seu rol en mediació.

La institució requereix una dotació pressupostària adequada per gestionar les crisis globals a les quals

s'enfronta, fet que està condicionat per les contribucions dels estats membres. La confiança d'aquests en la missió de les Nacions Unides i el projecte comú de cooperació entre països és clau perquè la seva tasca segueixi endavant. Per això, la voluntat política de col·laborar ha de ser present a tots els governs del món, treballant per desenvolupar millors instruments, i majors competències en matèria de diplomàcia preventiva.

El paper de l'ONU com a organització medidora també és essencial, promovent la resolució pacífica de conflictes, intensificant la cooperació de les organitzacions regionals i subregionals, creant sinergies i avançant en la gestió de conflictes. Si els països no reconeixen aquest rol, serà impossible construir un món on la pau no sigui només una opció, sinó un estat permanent.

Adriana Molina Isart

Graduada en Relacions Internacionals

Universitat Autònoma de Barcelona

Fonts consultades

Aristizabal, N. J. (2013). Análisis crítico del concepto de seguridad humana en relación con la actuación de la MINUEE (Misión de Naciones Unidas Para Etiopía y Eritrea). Período 1998-2008. *Repositorio Institucional Universidad Del Rosario*.

https://doi.org/https://doi.org/10.48713/10336_4692

Carrascal Gutiérrez, Á. (2011). La mediación internacional en el sistema de Naciones Unidas y en la Unión Europea: evolución y retos de futuro. *Revista de Mediación*, núm. 4(8), 28–33.

<https://revistademediacion.com/wp-content/uploads/2013/10/Revista-Mediacion-8-03.pdf>

Gómez Gil, C. (2017). Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS): una revisión crítica. *Papeles de Relaciones Ecosociales y Cambio Global*, 140(18), 107–118. Recuperado de

https://doi.org/https://www.fuhem.es/media/cdv/file/biblioteca/revista_papeles/140/ODS-revision-critica-C.Gomez.pdf

Modéer, U., & Eziakonwa, A. (2019, September 11). La importancia del multilateralismo. *UNDP Website*. Recuperado de <https://www.undp.org/es/blog/la-importancia-del-multilateralismo>

United Nations. (2019, May 9). *Agenda 2030*. Naciones Unidas Para Europa Occidental - España. Recuperado de <https://unric.org/es/agenda-2030/>

United Nations. (2023). *Cumbre del Futuro*. United Nations Website. Recuperado de <https://www.un.org/es/common-agenda/summit-of-the-future>

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**

Octubre 2023

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors
